

พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย*

Development of Private Higher Education Institutions in Thailand*

ศิริพงษ์ รักใหม่** สิริฉันท สิริกุล เตชพาหพงษ์*** พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์***
 Siripong Rugmai** Sirichan Sathirakul Tachaphahapong***
 Pansak Polsaram***

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยพัฒนาการ และแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เน้นการศึกษาพัฒนาการ 3 ด้าน คือ 1) ด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ 2) ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ และ 3) ด้านการบริหาร และจัดการโดยจำแนกผลการศึกษาออกเป็น 4 ยุค ได้แก่ ยุคก่อตั้ง (พ.ศ. 2512 - 2522) ยุคขยายตัว (พ.ศ. 2522 - 2542) ยุคปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542 - 2552) และยุคมาตรฐานการศึกษา (พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน) ผลการศึกษาพบว่า ในยุคที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการแรงงานของภาคธุรกิจ ต่อมาในยุคที่ 2 จึงเริ่มขยายบทบาทไปยังภารกิจอื่นแต่ก็ยังคงเน้นภารกิจการสอนเป็นหลัก ยุคที่ 3 มีการขยายการจัดการศึกษาอย่างไร้ขอบเขต ส่วนยุคที่ 4 เริ่มมีการพัฒนาคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความก้าวหน้าขึ้นทุกด้านหลังยุคปฏิรูปการศึกษา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการมีระบบประกันคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตามตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาด้านคุณภาพของอาจารย์ และยังไม่สามารถพัฒนาผลงานการวิจัยได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

คำสำคัญ : พัฒนาการ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

* ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิตจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน วิทยาลัยดุสิตธานี

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ABSTRACT

The present study, a historical research which is a part of the study entitled “Development and Trends of Private Higher Education Institutions,” aimed to investigate the development of Private Higher Education Institutions in Thailand. A documentary analysis was employed as well as the interview with experts which 3 relevant inquiries were emphasized: 1) philosophy, vision and mission; 2) implementation as the missions set; and 3) administration and management. The results of the study were categorized into 4 eras, including Emerging Age (B.E. 2512 – 2522), Escalating Age (B.E. 2522 – 2542), Reforming Age (B.E. 2542 – 2552) and Education Standard Age (B.E. 2552 – Present). The findings revealed that in the first age, private higher education institutions focused more on producing graduates for the demand of business sector. In the second age, the role of private higher education institutions was expanded to different missions, but the teaching mission was still the main role. In the third age, the private higher education sector continued expanding with no direction. And in the last age, quality assurance has been utilized as a framework to further develop the private higher education institutions. In summary, after the Reforming Age, the private higher education institutions had developed themselves in all aspects as it was partially from an enforcement of quality assurance system. Despite the educational reform, most of private higher education institutions still, for many decades in the past until present, encountered a quality of professional teachers and obstacles in developing research works as the requirement set in the quality assurance standard.

Keywords : Development, Private Higher Education Institution

* The research was funded by The Graduate School, Chulalongkorn University

** Student of Ph.D. Program in Higher Education, Faculty of Education Chulalongkorn University and Vice Rector for Research and Planning Division, Dusit Thani College

*** Assistant Professor, Division of Higher Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University

บทนำ

การขยายตัวของความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทำให้มีการเรียกร้องให้รัฐเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 จึงมีการอนุญาตให้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขึ้นในประเทศไทย ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขยายตัว และเติบโตควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ จากการศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ก่อนปี พ.ศ. 2528¹ พบว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนถือกำเนิดขึ้นจากการขาดแคลนที่เรียนระดับอุดมศึกษา บทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระยะแรกจนถึง พ.ศ. 2528 ยังเน้นภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิต พัฒนาการด้านหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตั้งแต่อดีตส่วนใหญ่เน้นการเปิดสอนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในระยะแรกส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์การศึกษา และอาคารสถานที่ รวมถึงมีอัตราส่วนของอาจารย์ประจำต่อนักศึกษาทั้งหมดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และขาดแคลนอาจารย์ที่มีตำแหน่งด้านวิชาการ² การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกาศใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในแต่ละครั้ง ได้ส่งผลต่อพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกิดขึ้นหลังการปฏิรูปการศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการสนับสนุนภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้คำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐานเดียวกันกับสถานศึกษาของรัฐ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจาก

ผลของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งจากการปรับเปลี่ยนชื่อ การเปลี่ยนประเภท และการยกระดับสถานะของสถาบันอุดมศึกษา ตามกฎหมายกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการได้ 3 สถานะ คือ มหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย

ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ณ เดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารวมทั้งสิ้น 156 แห่ง จำแนกเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ 19 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 62 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 75 แห่ง³ การเพิ่มขึ้นของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทำให้มีการแข่งขันกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าสถาบันอุดมศึกษาไม่ปรับตัวหรือพัฒนา ก็จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของสถาบัน⁴ นอกจากนี้การเปิดเสรีทางด้านบริการภายใต้กรอบของ GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) ซึ่งมีเรื่องการศึกษาเป็นหนึ่งใน 12 สาขาที่ต้องเปิดเสรี ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาไทยไม่สามารถปรับตัวได้ทัน จะไม่สามารถแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นได้

การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตลอดหลายปีที่ผ่านมา ประสบกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ทั้งในด้านการบังคับใช้กฎหมาย และการสนับสนุนจากภาครัฐ ผลการวิจัยของบุญชาติ สอกจะบก (Sogjabok, B.)⁵ พบว่า การบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กล่าวคือ กฎหมายมีมาตรการในการการควบคุมมากกว่าการกำกับดูแล และไม่เอื้อต่อการพัฒนา

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อน ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และการแข่งขันเสรีทางการศึกษา นอกจากนี้การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน และงบประมาณ จากรัฐเทียบเท่ากับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แต่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และบรรลุมাত্রฐานตามตัวบ่งชี้คุณภาพเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกประการ นับแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในช่วงระยะเวลา กว่า 10 ปีที่ผ่านมา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน กอปรกับการมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (QA) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม กำกับดูแล และประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่ง เกิดเป็นพัฒนาการทั้งด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ โครงสร้างองค์กร และการดำเนินงานตามภารกิจ และองค์ประกอบของตัวชี้วัดคุณภาพ การศึกษาพัฒนาการเชิงประวัติศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงควรอาศัยแนวทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และพัฒนาการ นำมาประยุกต์ใช้เพื่อการเตรียมการอนาคต เพราะประวัติศาสตร์การศึกษามีความสำคัญต่อการอุดมศึกษา ทำให้เห็นมิติของความเคลื่อนไหวการศึกษาในอดีต เพื่อเป็นรากฐานในการมองการศึกษาปัจจุบัน การศึกษาประวัติศาสตร์อุดมศึกษาจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงอดีตได้ เพราะประวัติศาสตร์จะก่อให้เกิดการพิจารณาในปัจจุบัน และสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะบ่งชี้อนาคต การศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากยังไม่มีเอกสารหลักฐานที่แสดงถึงการศึกษาการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาการ และปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษา

ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีการวิเคราะห์สังเคราะห์ เก็บรวบรวม และเรียบเรียงไว้อย่างจริงจัง และเป็นระบบ การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาในบริบทดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาครอบคลุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัยเอกชน มุ่งเน้นการวิเคราะห์เอกสาร และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งด้านกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และกระแสโลกาภิวัตน์

2. ศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตั้งแต่เริ่มมีพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 โดยจำแนกยุคสมัยตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีการประกาศใช้ระหว่างปี การแบ่งยุคสำหรับการวิจัยในครั้งนี้จึงกำหนดปีของแต่ละยุคให้ทับซ้อนกัน ดังนี้

1) ยุคที่ 1 ยุคก่อนกำเนิด (พ.ศ. 2512 - 2522) เริ่มตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ทำให้เริ่มมีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จนถึงก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522

2) ยุคที่ 2 ยุคขยายตัว (พ.ศ. 2522 - 2542) เป็นช่วงที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ขึ้นใช้แทนพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ต่อมาได้มีการแก้ไขปรับปรุง เป็นพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เป็นยุคที่เปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัยได้ และขยายขอบเขตภารกิจให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ยุคนี้ครอบคลุมช่วงที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งนำไปสู่การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก่อนเข้าสู่ช่วงของการปฏิรูปการศึกษา

3) ยุคที่ 3 ยุคปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542 - 2552) เป็นยุคที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นที่มาของการออกกฎกระทรวง และประกาศกระทรวงศึกษาธิการหลายฉบับ เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ การกำกับดูแล และควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้การบริหารจัดการศึกษาของเอกชนมีความเป็นอิสระภายใต้การกำกับติดตามประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ จนถึง พ.ศ. 2552 ก่อนมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

4) ยุคที่ 4 ยุคมาตรฐานการศึกษา (พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน) เป็นยุคที่มีการออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เพื่อกำหนดมาตรฐานของการจัดทำหลักสูตร ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีการปรับตัวในการจัดการหลักสูตรเพื่อเข้าสู่กรอบมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างขนานใหญ่ ในยุคนี้ยังมีกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกิดการเปลี่ยนแปลง และให้ความสำคัญต่อคุณภาพของการเปิดหลักสูตร รวมถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ของการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งอยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในระดับนานาชาติ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. 2558

3. นอกจากนี้ยังศึกษาภายใต้ขอบเขตประเด็นเนื้อหาที่จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ 2) ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และ 3) ด้านการบริหารและจัดการ

การทบทวนวรรณกรรม

การให้ความหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มักกล่าวถึงในบริบทของความเป็นเจ้าของ และดำเนินการโดยภาคเอกชน อาศัยแหล่งเงินทุนในการจัดการศึกษาจากภาคเอกชนมากกว่าภาครัฐ การดำเนินการต่าง ๆ ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ การจำแนกประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามการศึกษาของปราชญ์ณี ประภามন্ত্রীพงศ์ (Praphamontripong, P.)⁷ ปรัชญาของการจัดตั้งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) สถาบันที่จัดตั้งโดยกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับศาสนา (Religious-oriented Institutes) โดยเฉพาะกลุ่มที่นับถือศาสนาคริสต์จะมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาภาค

เอกชนของไทยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2515 2) สถาบันที่จัดตั้งโดยชนชั้นนำในสังคม (Semi-elite Institutes) ส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจ หรือนักวิชาการ รวมถึงสภาหอการค้า และ 3) สถาบันที่จัดตั้งเพื่อรองรับความต้องการศึกษา (Demand-absorbing Institutes) ส่วนใหญ่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั่วโลกมักจัดอยู่ในประเภทนี้ การจำแนกประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปัจจุบัน เป็นไปตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมี 3 ประเภท คือ มหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย ในขณะที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เสนอแนะเชิงนโยบาย และยุทธศาสตร์จากผลการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่ เสนอให้แบ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนออกเป็น 2 ประเภท คือ สถาบันอุดมศึกษาสมบูรณ์แบบ และสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นบางกลุ่มสาขา⁸

การอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในระดับหลังมัธยมศึกษา (Post-secondary Education) ที่เน้นการจัดการศึกษาด้านวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูง สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องยึดหลักการอุดมศึกษาในการดำเนินงาน 3 ด้าน⁹⁻¹¹ ได้แก่ 1) ความเป็นเลิศทางวิชาการ (Academic Excellence) 2) ความเป็นอิสระในการบริหาร (Academic Autonomy) และ 3) เสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) โดย พรชูลี อาชวอำรุง (Archavaumrung, P.)¹¹ นำเสนอแนวคิดการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาว่าควรยึดหลักการกระจายอำนาจ มีเสรีภาพทางวิชาการ มีระบบที่ตรวจสอบและวัดได้ สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และรับผิดชอบต่อผู้เรียน และสังคม รวมถึงพึงได้รับงบประมาณแบบหมวดเงินอุดหนุนทั่วไป เพื่อความคล่องตัวในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ภาวิข ทองโรจน์

(Tongrojana, P.)¹² เสนอแนวคิดให้การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาสิ้นสุดที่ระดับสภาสถาบันมากที่สุด โดยให้รัฐลดบทบาทการควบคุม กระจายอำนาจให้สถาบันอุดมศึกษา และเปลี่ยนวิธีการกำกับเป็นการตรวจสอบก่อน และอนุมัติ แล้วจึงดำเนินการได้ นักวิชาการด้านการศึกษาส่วนใหญ่อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับภารกิจหลักที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไว้ใกล้เคียงกัน ว่าควรประกอบด้วยภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดลักษณะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2549 ที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ทั้งนี้ประกอบคูปรัตน์ และคณะ (Kuprat, P., et al.)¹³ ได้นำเสนอแนวทางในการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อให้สามารถบรรลุผลตามภารกิจทั้ง 4 ประการไว้อย่างน่าสนใจ

ภายใต้กรอบพระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเพื่อใช้กำกับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างมีนัยสำคัญในแต่ละยุคสมัย โดยได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ นับตั้งแต่ปี 2512 เป็นต้นมา มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยเฉพาะมาแล้วทั้งสิ้น 5 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 พระราช

บัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการออกกฎกระทรวงระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งออกตามอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติต่าง ๆ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับ ดูแล และควบคุมการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ฉบับที่สำคัญ ๆ อาทิ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของมหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2549 กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2551 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2549 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เป็นต้น การวิจัยในครั้งนี้ จึงแบ่งยุคสมัยในการศึกษาตามการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายข้างต้น เนื่องจากผลของการประกาศใช้กฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้ได้ส่งผลต่อพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ อาศัยวิธีการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีต เพื่อสร้างความเข้าใจในเหตุการณ์และสาเหตุอย่างมีลำดับขั้นตอน โดยไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (Sinlarat, P.)¹⁴ ได้สรุปกระบวนการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ว่า เนื่องจากการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์จะมีหัวข้อ มีขอบเขต และมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาไว้เป็นแนวทางสำหรับเก็บข้อมูลอยู่แล้ว และได้สรุปกระบวนการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ไว้ว่า โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 3) การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า อรทัย โพธิสุข (Phothisook, A.)¹ ได้ผลการศึกษาว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยถือกำเนิดจากการขาดแคลนที่เรียนระดับอุดมศึกษา บทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในระยะแรกจนถึงปัจจุบันยังคงเน้นภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิต ในขณะที่ผลการศึกษาของประกอบคุปรัตน์ และคณะ (Kuprat, P., et al.)¹³ พบว่า บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เปิดสอนสาขาสังคมศาสตร์ในระดับปริญญาตรีเป็นหลัก รูปแบบความเป็นเจ้าของมีทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล (อาจเป็นมูลนิธิ องค์การศาสนา และบริษัท) บทบาทตามภารกิจส่วนใหญ่เน้นการสอนเป็นหลักการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ยังขาดความคล่องตัว เพราะกฎระเบียบของภาครัฐ และนโยบายที่ไม่แน่นอน ส่วนนพรัตน์ ตันประสิทธิ์ (Tunprasit, N.)² ศึกษาศักยภาพและการขยายตัวของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ เปิดสอนหลักสูตรในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีค่าใช้จ่ายรวมในการจัดการศึกษาต่ำกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในทุกสาขาวิชา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เปิดดำเนินการมานานกว่า 10 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่ารายจ่าย นอกจากนี้อุไรวรรณ ธนสทิธ (Thanasatith, A.)¹⁵ ศึกษาบทบาทตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าได้ช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐเป็นอย่างมาก โดยเน้นบทบาทด้านผลิตบัณฑิต ส่วนด้านวิจัยเป็นภารกิจที่รองลงมา สรุปผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในระยะหลัง ๆ จะมีงานวิจัยที่ศึกษาถึงพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยเฉพาะน้อยมาก อย่างไรก็ตามผลการศึกษาของงานวิจัย

ข้างต้น แม้จะผ่านระยะเวลามานานกว่า 20 ปี แต่ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ยังสามารถเทียบเคียงกับปัจจุบันได้ การศึกษาวิจัยด้านพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่จะมุ่งศึกษาพัฒนาการตามกฎหมายที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคสมัย ซึ่งส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปลี่ยนแปลง และมีพัฒนาการไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เจริญขึ้นและดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องในแต่ละยุคสมัย ตามปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ที่ได้รับอิทธิพล และเกิดผลกระทบจากกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และปัจจัยจากต่างประเทศ

ยุค หมายถึง การแบ่งช่วงของพัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามเหตุการณ์ที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยแบ่งออกเป็น 4 ยุค ดังที่กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัย

การจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพของบุคคล และสังคม เป็นการให้ความรู้ประสบการณ์ ปลูกฝังค่านิยม และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม โดยการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาภายใต้กฎหมาย

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาในระดับปริญญาให้แกบุคคลตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ครอบคลุมมหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัยเอกชน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กรด้านการศึกษาที่จะใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

2. ได้สาระบบของพัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย จากการรวบรวม เรียบเรียง และจัดระเบียบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) ด้วยกระบวนการสืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในอดีต โดยนำข้อมูลมาถ้อยแถลง จัดระบบตีความ และมีการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ วิธีการวิจัยอาศัยลักษณะของการวิจัยเอกสาร (Document Research) ทั้งจากเอกสารชั้นต้น (Primary Sources) ที่เป็นเอกสารต้นฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ เอกสารทางราชการ เอกสารส่วนบุคคล และอัตชีวประวัติ เป็นต้น และเอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) ที่เขียนขึ้นหลังเหตุการณ์ เช่น รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานประจำปี หนังสือ ตำรา และข้อมูลที่สืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น รวมถึงการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจนกว่าจะไม่พบประเด็นใหม่¹⁶ การวิจัยครั้งนี้ได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบประเมินเอกสาร แบบบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์ชนิดคำถามปลายเปิดอย่างไม่เป็นทางการ

การวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) เอกสารที่ผ่านการประเมิน โดยการรวบรวม จำแนกประเภท จัดกลุ่ม ตามขั้นตอนการวิเคราะห์สาระ ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสังเคราะห์เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กับบริบทด้านต่าง ๆ ตามยุคสมัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และประเด็นเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัย ตลอดจนมีการตรวจสอบความถูกต้องสอดคล้องเหมาะสมของผลการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนครั้งนี้ ได้จำแนกยุคโดยใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในเบื้องต้น พบว่าการประกาศใช้กฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละฉบับ มีส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในแต่ละยุค การวิจัยในครั้งนี้จึงกำหนดยุคของการศึกษาไว้ 4 ยุค โดยสามารถสรุปผลการวิจัยพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในแต่ละด้านตามยุคต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ยุคที่ 1 ยุคก่อกำเนิด (พ.ศ. 2512 - 2522)

หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 6 แห่ง คือ วิทยาลัยเกริก วิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาลัยไทยสุริยะ วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ วิทยาลัยพัฒนา และวิทยาลัยการค้า ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2513 พัฒนาการด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเริ่มแรกดำเนินไปตามวัตถุประสงค์หลักของผู้ก่อตั้งเป็นสำคัญ

ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์จัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนเอกชนมาก่อน ส่วนใหญ่ถูกจัดตั้งโดยกลุ่มนักธุรกิจ นักวิชาการ สมาหาคารค้า และกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับศาสนา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งหมดในยุคนี้มุ่งเน้นภารกิจด้านการสอน และการผลิตบัณฑิต เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดภารกิจไว้ชัดเจน หลักสูตรส่วนใหญ่จะเน้นหนักด้านบริหารธุรกิจ บัญชี และเศรษฐศาสตร์ เพราะค่าใช้จ่ายไม่สูง มีผู้สนใจศึกษามาก และสามารถประกอบอาชีพได้ เพื่อดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและการเติบโตของประเทศ ในขณะที่ภารกิจด้านอื่นทั้งการวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมยังมีน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นการจัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีไทย และการออกค่ายอาสา ส่วนรูปแบบการบริหาร และจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ในยุคนี้มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขอจัดตั้งทั้งสิ้น 11 แห่ง แต่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต 1 แห่ง คือ วิทยาลัยพัฒนา เนื่องจากประสบปัญหาด้านการบริหารและการเงิน

2. ยุคที่ 2 ยุคขยายตัว (พ.ศ. 2522 - 2542)

เนื่องจากการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในยุคที่ผ่านมาได้ผลเป็นที่น่าพอใจ รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 เพื่อเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถเปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัยได้ และขยายขอบเขตภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ยุคนี้จึงมีการขยายตัวของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างชัดเจน โดยมีจำนวนที่ขอจัดตั้งใหม่เพิ่มขึ้นถึง 30 แห่ง ในปี พ.ศ. 2527

มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขอเปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัยจำนวน 4 แห่ง โดยวิทยาลัยพายัพได้รับอนุมัติให้เปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนเป็นแห่งแรก ปรัชญาในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในยุคนี้ยังคงมีลักษณะเช่นเดียวกับยุคก่อน โดยเริ่มจัดการศึกษาในด้านที่เชี่ยวชาญมาก่อน เช่น ด้านบริหารธุรกิจ และด้านพยาบาล เป็นต้น ยุคนี้เริ่มมีแนวคิดการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยให้เป็นสากล สถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งเริ่มมีการเปิดสอนหลักสูตรภาคภาษาอังกฤษ (English Program) หลักสูตรนานาชาติ (International Program) และแสวงหาความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ นโยบายสำคัญที่ส่งผลดีต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในยุคนี้ คือ การจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เมื่อปี พ.ศ. 2538 ช่วยให้นักเรียนนักศึกษาสามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้มากขึ้น พัฒนาการตามภารกิจทั้ง 4 ด้าน แม้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ยังคงเน้นภารกิจด้านการผลิตบัณฑิต แต่เริ่มมีการขยายการดำเนินงานด้านภารกิจอื่น ๆ มากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่งเริ่มมีการเปิดสอนหลักสูตรด้านพยาบาล ด้านวิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เนื่องจากมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดตั้งใหม่ที่เคยดำเนินกิจการโรงพยาบาล หรือเคยจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษามาก่อน ยุคนี้เริ่มมีการนำเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์มาใช้ในการศึกษา จึงเริ่มมีการจัดการสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีทางการศึกษาเพิ่มขึ้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งเริ่มให้ความสำคัญกับภารกิจการวิจัยมากขึ้น เนื่องจากเงื่อนไขหลักในการขอเปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัย และรัฐบาลเริ่มให้การสนับสนุนการวิจัยของประเทศอย่างจริงจังด้วยการปฏิรูประบบการวิจัย และ

บูรณาการหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในยุคนี้เริ่มมีอิสระมากขึ้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้มีการถ่ายโอนอำนาจการบริหารไปยังสภาสถาบัน และให้จัดสรรเงินทุนหรือทรัพย์สินออกเป็น 5 กองทุน ในยุคนี้จึงเริ่มมีการขยายการจัดการศึกษาไปยังส่วนภูมิภาคมากขึ้น โดยการเปิดสอนหลักสูตรภาคพิเศษหรือภาคสมทบ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่เพิ่มขึ้น ทั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จัดตั้งใหม่ และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมถึงการเกิดขึ้นของสถาบันราชมงคล และสถาบันราชภัฏ นับเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในยุคต่อมา ยุคนี้ถือว่าเป็นยุคที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยมีการขออนุญาตจัดตั้งใหม่ระหว่างปี พ.ศ. 2522 – 2541 เพิ่มขึ้นอีกจำนวน 30 แห่ง รวมมีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งสิ้น 39 แห่ง

3. ยุคที่ 3 ยุคปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542 – 2552)

พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในยุคนี้ ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรกำกับดูแลการศึกษา มีการให้อิสระในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างเบ็ดเสร็จผ่านสภาสถาบัน ส่งผลให้มีการขยายการจัดการศึกษาอย่างรวดเร็วในรูปแบบของการเปิดศูนย์การศึกษา และการเปิดหลักสูตรนอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่วนหนึ่งเป็นการขยายการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เนื่องจากในระยะแรกของการปฏิรูปการศึกษาภาครัฐยังเน้นการปรับโครงสร้างองค์กรทางการศึกษา รวมทั้งยังไม่ได้มีการกำหนดนโยบาย และ

ออกกฎระเบียบที่ชัดเจน เพื่อควบคุม ดูแล กำกับ มาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา นับเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาคุณภาพบัณฑิต และคุณภาพในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ต่อมาจึงได้มีการออกข้อกำหนด กฎระเบียบ และมาตรฐานต่างๆ เพื่อควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ อย่างจริงจัง มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และส่งเสริมความเท่าเทียมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ตลอดจนมีการนำระบบประกันคุณภาพ การศึกษามาใช้ในการประเมินผลการจัดการศึกษา ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทุกด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก และ รอบสองของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า โดยภาพรวม คุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ไม่แตกต่างจากของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากนัก ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในยุคนี้นี้ คือ การแข่งขัน เนื่องจากจำนวน สถาบันอุดมศึกษาที่เพิ่มขึ้นจากนโยบายสนับสนุน ให้มหาวิทยาลัยของรัฐออกนอกกรอบราชการ การปรับเปลี่ยนสถาบันราชภัฏไปเป็นมหาวิทยาลัย และยกระดับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลขึ้นเป็น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทำให้เกิดการ แข่งขันในการขยายการจัดการศึกษา ส่งผลให้นักศึกษา เข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนน้อยลง เนื่องจาก สถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นที่ยอมรับ และมีค่า ใช้จ่ายในการศึกษาน้อยกว่า ตลอดระยะเวลาเกือบ 10 ปีของยุคปฏิรูปการศึกษา สถาบันอุดมศึกษา เอกชนยังคงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วง

ปี พ.ศ. 2542 – 2551 มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ขอบจัดตั้งใหม่จำนวน 30 แห่ง เปลี่ยนประเภทเป็น มหาวิทยาลัยจำนวน 13 แห่ง ทำให้สิ้นปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งสิ้น 69 แห่ง

4. ยุคที่ 4 ยุคมาตรฐานการศึกษา (พ.ศ. 2552 – ปัจจุบัน)

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในยุคนี้นี้ ส่วนหนึ่งเป็นผล ต่อเนื่องมาจากยุคปฏิรูปการศึกษา ที่รัฐให้อิสระ ในการบริหารจัดการแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างเบ็ดเสร็จผ่านสภาสถาบัน และคอยกำกับดูแล การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล จนนำไปสู่การออกกฎระเบียบ และประกาศต่าง ๆ เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเป็นแนวทางในการ ดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมถึงการ กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีพัฒนาการใน ทิศทางที่ดีขึ้นทุกด้านอย่างรวดเร็ว การออกประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2552 เพื่อให้ การจัดการศึกษา และการดำเนินการด้านหลักสูตร ของสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานสากล โดยอาศัยกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาเป็น เครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบัน อุดมศึกษา ในยุคนี้นี้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเริ่มให้ ความสำคัญต่อการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ และ พันธกิจของสถาบันที่เป็นเอกลักษณ์ และสอดคล้อง กับยุทธศาสตร์การดำเนินงานของสถาบันมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาที่ได้กำหนดตัวบ่งชี้ด้านนี้ไว้อย่างชัดเจน พัฒนาการด้านปรัชญาในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในยุคนี้นี้มีลักษณะความเป็นเฉพาะทางมากขึ้น เนื่องจากรัฐมีนโยบายควบคุมปริมาณ และลดความ ซ้ำซ้อนของสถาบันอุดมศึกษา โดยให้ความสำคัญ

ต่อการพัฒนาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดตั้งใหม่ มุ่งพัฒนาไปสู่ความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางที่มีลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง พัฒนาการด้านการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความหลากหลายมากขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสารมาใช้ในการเรียนการสอน บูรณาการการเรียนการสอนกับภารกิจด้านการวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนมีการเชื่อมโยงการจัดการเรียนการสอนกับการทำงาน ในสถานประกอบการและภาคธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งได้พัฒนากลไกการส่งเสริมการผลิตและเผยแพร่ผลงานวิจัยอย่างจริงจัง รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกัน ผลจากการมีระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งเริ่มให้ความสำคัญต่อการสรรหากรรมการสภาสถาบัน และผู้บริหารระดับสูงที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ ประสบการณ์ และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมถึงการนำระบบธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ทั้งด้านคุณวุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการ อย่างไรก็ตามตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา แม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีพัฒนาการทุกด้าน ในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่โดยภาพรวมส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาด้านคุณภาพอาจารย์ และไม่สามารถพัฒนาผลงานวิจัยได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้ในช่วงปี พ.ศ. 2552 – 2558 มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้รับอนุญาตให้จัดตั้งใหม่เพิ่มขึ้นอีก 7 แห่ง ทำให้สิ้นปี พ.ศ. 2558 มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวนทั้งสิ้น 75 แห่ง จำแนกเป็นมหาวิทยาลัย 43 แห่ง สถาบัน 12 แห่งและวิทยาลัย 20 แห่ง

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาปรัชญาการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยตั้งแต่ยุคก่อตั้งกำเนิดหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน พบว่า การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ สถาบันที่จัดตั้งโดยกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับศาสนา สถาบันที่จัดตั้งโดยนักธุรกิจหรือนักวิชาการ และสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับความต้องการศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของปราชญ์ณี ประภามอนตริพงษ์ (Praphamontripong,P)⁷ ที่ได้จำแนกประเภทสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยตามแนวคิดของ Levy (1986 อ้างใน Praphamontripong, 2008) ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) Religious-oriented Institutes 2) Semi-elite Institutes และ 3) Demand-absorbing Institutes แม้ว่าในระยะหลังจะมีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางขึ้นตามแนวคิดมหาวิทยาลัยบริษัท (Corporate University) แต่จัดได้ว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับความต้องการศึกษา อย่างไรก็ตามการกำหนดประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้จำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ วิทยาลัย สถาบัน และมหาวิทยาลัย ในขณะที่ผลการศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมุ่งพัฒนาสถาบันตามความพร้อมใน 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) สถาบันอุดมศึกษาสมบูรณ์แบบ และ 2) สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นบางกลุ่มสาขาหรือสถาบันเฉพาะทาง ที่สอดคล้องกับแนวทางศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546) ที่เสนอให้มีการแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนออกเป็น 2 ประเภท คือ สถาบันอุดมศึกษาสมบูรณ์แบบ และสถาบันอุดมศึกษา

ที่เน้นบางกลุ่มสาขา เพื่อให้สามารถกำกับดูแล และส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ตามแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (Sinlarat,P.)¹⁷ ระบุว่าจะมีการจัดตั้ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากสถาบันต่างประเทศ และสถาบันทางเลือกที่มุ่งเน้นเฉพาะด้าน เช่น เน้น คุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น เพิ่มมากขึ้น

2. พัฒนาการในการจัดการศึกษาของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากแนวคิด การให้อิสระในการจัดการศึกษาแก่สถาบันอุดมศึกษา ตามหลักการอุดมศึกษา ที่ระบุให้สถาบันอุดมศึกษา ทุกแห่งยึดหลักการอุดมศึกษาในการดำเนินงาน 3 ด้าน คือ ความเป็นเลิศทางวิชาการ (Academic Excellence) ความเป็นอิสระในการบริหาร (Academic Autonomy) และ เสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom)⁹⁻¹¹ ทั้งนี้การส่งเสริมการจัดการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยการให้อิสระใน การจัดการศึกษาผ่านสภาสถาบันเกิดขึ้นตามพระ ราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา เพื่อมุ่งหวังให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ได้ อิสระมีความเท่าเทียมกับสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทงโรจนา (Tongrojana,P.)¹² ที่สนับสนุนให้ภาครัฐลดบทบาท การควบคุม และยึดหลักการกระจายอำนาจ การกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อให้สถาบัน อุดมศึกษาเอกชนมีอิสระคล่องตัวในการจัดการศึกษา และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามแม้ว่าผลการศึกษาระยะบ่งชี้ว่าใน บางช่วงเวลาการให้อิสระแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นส่วนหนึ่งซึ่งส่งผลให้เกิดการขยายการจัดการ ศึกษาอย่างไร้ขีดจำกัดจนนำไปสู่ปัญหาคุณภาพ ก็ตาม แต่จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา พบว่า โดยภาพรวมคุณภาพการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่แตกต่างจากของ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากนัก¹⁸

3. ผลการศึกษาพัฒนาการตามภารกิจหลัก ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า ตลอดระยะเวลา ที่ผ่านมา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญต่อการกิจการสอนหรือการผลิตบัณฑิต โดยในยุคแรก ๆ เน้นหนักการจัดการศึกษาในหลักสูตร ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยเฉพาะ หลักสูตรบริหารธุรกิจ และมีการขยายไปยังหลักสูตร ด้านอุตสาหกรรม และวิศวกรรมศาสตร์ เพื่อรองรับ การขยายตัวด้านอุตสาหกรรม และเศรษฐกิจ ของประเทศ สอดคล้องกับการศึกษาของ อมรวิชช์ นาครทรรพ และคณะ (Nakornratt, A., et al.)¹⁹ และอุไรวรรณ ธนสทิธย์ (Thanasatith, A.)¹⁵ ที่ระบุว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เน้นผลิตบัณฑิต ทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มากกว่า ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การขยายการจัดการ ศึกษาเป็นไปเพื่อรองรับการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม ของประเทศ และการพัฒนาประเทศในขณะเดียวกัน ผลการศึกษาพัฒนาการตามภารกิจด้านอื่น ๆ ของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งด้านการวิจัย การบริการ วิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า มีพัฒนาการในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญเป็นผลมาจากการมีระบบประกันคุณภาพ การศึกษาที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษา ทำให้ สถาบันอุดมศึกษาเริ่มให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ระบบกลไก และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพในการ จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน คุณภาพการศึกษาที่มีการปรับปรุงให้เข้มข้นขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการนำระบบ ประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ ซึ่งสำนักงานคณะ กรรมการการอุดมศึกษาระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการ นำระบบประกันคุณภาพการศึกษามาใช้กับอุดมศึกษา

เพื่อส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาให้เกิดความตระหนัก และมุ่งเน้นจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม²⁰ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกษม วัฒนชัย (Watanachai,K.)²¹ ที่กล่าวว่า ประเทศ และสังคม คาดหวังให้พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา มุ่งตอบสนองการพัฒนาประเทศโดยคำนึงถึง ด้านคุณภาพมากกว่าปริมาณ อย่างไรก็ตาม แม้ว่า ระบบประกันคุณภาพการศึกษามีส่วนทำให้สถาบัน อุดมศึกษาเอกชนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกด้าน ก็ตาม แต่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่ง ยังคงประสบปัญหาขาดแคลนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการ ตลอดจนการดำเนินงาน ตามภารกิจด้านการวิจัยยังไม่สามารถบรรลุผล ตามเกณฑ์คุณภาพได้

4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา เอกชนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ด้านการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เนื่องจากได้มีการกำหนดโครงสร้าง และแนวทาง การบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมา ตั้งแต่ยุคเริ่มก่อตั้ง จากผลการศึกษาพบว่า การ มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ยุคปฏิรูป การศึกษา ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและ แนวทางการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างมีนัยสำคัญ ในยุคแรกสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยังมีขนาดเล็ก การบริหารจัดการจึงมักดำเนินการ โดยเจ้าของหรือผู้ใกล้ชิด เมื่อสถาบันอุดมศึกษา เอกชนมีการเจริญเติบโตขึ้น โครงสร้างการบริหาร ได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมเพื่อให้ ครอบคลุมภารกิจหลักทั้ง 4 ด้าน ส่วนใหญ่จะเป็น รูปแบบเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มี พัฒนาการมาก่อน และมีการกระจายอำนาจการ บริหารงานและงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่กล่าวถึง หลักการบริหารจัดการอุดมศึกษา ควรยึดหลัก

กระจายอำนาจ กระจายความรับผิดชอบ และการ ตัดสินใจในการดำเนินงานตามความรู้ความสามารถ ตลอดจนมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อความ คล่องตัวในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{11,6}

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลการศึกษาบ่งชี้ว่าการมีระบบประกัน คุณภาพการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สถาบัน อุดมศึกษาเอกชนมีพัฒนาการในทิศทางที่ดีขึ้น ทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทุกแห่งจึงควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินงาน ตามระบบและกลไกการประกันคุณภาพอย่าง เข้มงวดและต่อเนื่อง โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพในด้าน ที่ยังคงประสบปัญหา และยังไม่สามารถดำเนินงาน ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนา คุณภาพอาจารย์ ทั้งด้านคุณวุฒิการศึกษา และ ตำแหน่งทางวิชาการ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ด้านการวิจัย โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการ ผลิตผลงานวิจัยที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งระดับชาติ และนานาชาติให้มากขึ้น เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษา เอกชนมีคุณภาพ และได้รับการยอมรับในระดับ สากล เนื่องจากผู้เรียนจะให้ความสำคัญต่อปัจจัย คุณภาพการศึกษาในยุคที่มีการแข่งขันทางการศึกษา สูงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน

2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำกับ ดูแลสถาบันอุดมศึกษาชน ควรกำหนดนโยบายและ มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพ ในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเฉพาะ เนื่องจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นอย่าง ชัดเจนว่าตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา นโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐส่งผลต่อพัฒนาการ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างมีนัยสำคัญ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้มีเครือข่ายการวิจัย การพัฒนาอาจารย์ การจัดหลักสูตรสหกิจศึกษา และการสนับสนุนหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา (UBI) เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้ว่ารัฐจะให้การส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนภายใต้ความเท่าเทียมกัน แต่ผลการศึกษาบ่งชี้ว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีศักยภาพในการเข้าถึงงบประมาณภาครัฐน้อยกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรกำหนดนโยบาย และมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อมุ่งเป้าในการส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ขาดศักยภาพสามารถได้รับโอกาสในการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐเช่นเดียวกับสถาบันที่มีศักยภาพและความพร้อมอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยพัฒนาการและแนวทางการพัฒนาผลการดำเนินงานเฉพาะด้านของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่ยังคงเป็นปัญหาอย่างด้านการวิจัย หรือการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคต

2. เนื่องจากการศึกษาค้างนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

REFERENCES

1. Phothisook, O. Development of Private Higher Education Institutes in Thailand. Unpublished master's thesis. Bangkok: Chulalongkorn University; 1987 (in Thai)
2. Tunprasit, N. Potential and expansion of private higher education institutes. Unpublished master's thesis. Bangkok: Chulalongkorn University; 1989 (in Thai)
3. Office of the Higher Education Commission. Statistics of higher education. [Online] 2015. [cited 2015 September 7] Available from <http://www.mua.go.th/information/>
4. Satayaruk, W. Branding strategy for private university. Unpublished Ph.D. thesis. Bangkok: Srinakharinwirot University; 2009 (in Thai)
5. Sogjabok, B. Problem of educational business in accordance with the Private Higher Education Institutional Act. Unpublished master's thesis. Bangkok: Ramkhamhaeng University; 2001 (in Thai)
6. Tanaphollert, S. Evolution in higher education principles in rattanakosin period. Unpublished Ph.D. thesis. Bangkok: Chulalongkorn University; 2004 (in Thai)

7. Praphamontripong,P.Inside Thai Private Higher Education: Exploring Private Growth in International Context. University at Albany, New York,2008.
8. Office of the Education Council. Research report on management innovation in higher education. Bangkok; 2003 (in Thai)
9. Srisa-an, W.Principles of higher education. Bangkok: Thai Watanapanich; 1975 (in Thai)
10. Sinlarat, P. Principles and Methods of teaching in higher education. Bangkok: Thai Watanapanich;1981 (in Thai)
11. Archavaumrung, P. Higher education administration. Bangkok: Faculty of education, Chulalongkorn University; 2009 (in Thai)
12. Tongrojana, P. Higher education council and Higher education development [Online].2011 [cited 2012 September 15] Available from www.naksit.org/hrlearning/index.php?option (in Thai)
13. Kuprat, P, et al. Roles of private higher education institution. Academic services office, Chulalongkorn University; 2003. (in Thai)
14. Sinlarat, P. Research-based teaching and learning. Bangkok: Chulalongkorn University;2002 (in Thai)
15. Thanasatith, U. Private universities' mission in national higher education management. Bangkok: The National Defence College; 1998 (in Thai)
16. Suthinarakorn,W. Qualitative Research: research in alternative aspect. Bangkok: Siam publishing;2013 (in Thai)
17. Sinlarat, P. (2016, Interview, June 8). (in Thai)
18. Office for National Education Standards and Quality Assessment. Summary report of external quality assessment phasell. Bangkok: Match Point publishing; 2010 (in Thai)
19. Nakorntub, A. et al. Thai higher education in centuries. Bangkok: Yin Yang publishing; 2013 (in Thai)
20. Office of the Higher Education Commission Manual for the internal quality assurance for higher education institutes. Bangkok: Parppim publishing;2008 (in Thai)
21. Watanachai, K. Crisis in Thai Higher Education. Document provided in academic conference.; 2012 (in Thai)